

terquam in casibus à jure expressis, concessas, ad annum tantum suffragari.

13. Exprimatur in tertio decimo, quod presentati, seu electi, aut nominati à quibusvis ecclesiasticis personis, etiam & Sedis Apostolicæ Nunciis, ad quacunque beneficia, non instituuntur, nec confirmantur, nisi fuerint prius à locorum Ordinariis examinati, & idonei reperti, presentatis ab Universitatibus seu Collegiis Generalium Studiorum exceptis.

14. Quartumdecimum decernit, in Exemptorum causis Constitutionem Innocentii IV. servandam, quæ incipit: *Volentes*, in Concilio Generali Lugdunensi editam. In causis civilibus mercedum, miserabiliumque personarum statutum in presenti decreto est observandum.

15. Innuat quintumdecimum, quod Ordinarii curent, ut hospitalia fideliter, & diligenter gubernentur ab administratoribus, servatâ formâ Constitutionis Concilii Viennensis incipientis: *Quia contingit*.

SESSIO OCTAVA.

Adest Octava Sessio die 11. Martii celebrata, anni 1547. continet *Decretum de translatione Concilii à Tridentina in Bononiensem Civitatem*, plerisque de causis expressis in ipso decreto ac diplomate Sanctissimi Patris nostri Pauli Papæ 3. Romæ expedito, anno 1544. octavo Kalend. Martii, sui Pontificatus anno undecimo.

SESSIO NONA.

Proponitur nona Sessio Bononiæ habita die 21. Mensis Aprilis, anno 1547. quæ *prorogationis Sessiois decretum* promittit. Cum enim Concilium è Tridentinâ ad Bononiensem Urbem translatum fuisset, nondum Patres omnes advenerant, aliisque de causis, quas ipsum recenset decretum.

SESSIO DECIMA.

Decima, novissimaque Sessio Bononiæ sub Paulo 3. absoluta, sub diem secundam Junii, anno 1547. refert *decretum prorogationis Sessiois*. Hactenus de Sessioibus sub Pauli III. Pontificis Maximi opera, & auspiciis celebratis, apud Tridentinam, & Bononiensem Civitatem.

SESSIONES CELEBRATÆ SUB JULIO III. Pontifice Maximo.

Beatissimo Patre ac Domino nostro Paulo III. è vivis sublato 4. Idus Decembris, anno 1549. in Supremam Sedem successus est Julius ejusdem nominis tertius, Bullamque re assumptionis Concilii Tridentini expedit Romæ anno 1550. in eandem Tridentinam Civitatem Concilium revocando.

SESSIO UNDECIMA.

Undecima Sessio, prima Julii III. Tridentini expleta Kalendis Maii, anno 1551. decretum indicit de resumendo Concilio, sive de ejus translatione è Bononiensi urbe ad Tridentinam.

SESSIO DUODECIMA.

Sessio duodecima profert *decretum prorogationis Sessiois*. Adveniente namque die designato, nondum venerant universi Patres, & desiderabatur assistentia utriusque Maximi Præfulis, & Moguntini, & trevirensis Sacri Romani Imperii Electorum.

SESSIO TERTIADECIMA.

Tertiadecima Sessio Tridenti expedita 11. die Octobris, anno 1551. promittit *de Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento*, quò intendit omnibus Christi fidelibus, nè posthac de Venerabili Eucharistiæ Sacramento aliter credere, docere, aut prædicare audeant, quàm ut est, hoc presenti decreto explanatum, diffinitumque.

Octo Capita exambit præsens gravissimum decretum, undecimque similiter Canones ab ipsis emanantes. Item subnectit *Decretum aliud de Reformatione, & Prælatorum officio*, per octo etiam capita divisum. Postremò, tertium producit decretum pro Sessiois calce, *prorogationis quippè, definitionis quatuor Articulorum de Sacramento Eucharistiæ, & salvi Conductus Protestantibus erogandi*.

PRÆSENTIS SESSIONIS EXPENDUNTUR CAPITA.

1. **I**n primo disseritur de reali presentia Domini nostri Jesu Christi in *Augustissimo Eucharistiæ Sacramento*. Ubi per consecrationis verba constituitur Christus Dominus verus Deus & homo sub speciebus

panis & vini; quin dexteram Patris in Cœlis deferat, sed verè in duobus, aut pluribus sit ritè præsens locis.

2. In Secundò agit de ratione institutionis hujus Sanctissimi Sacramenti. Idè enim instituit, ut divitias sui amoris in nos effunderet, & memoriam suorum mirabilium relinqueret, dùm discessurus erat ex mundo ad Patrem. Reliquit etiam ut cibum spiritualem, quò reficiantur animæ, aliisque de causis.

3. Tertium sermonem habet de Excellentia Sanctissima Eucharistia præ reliquis Sacramentis. Quia, etsi in esse symboli rei sacræ, & invisibilis gratiæ visibilis formæ, aliis cohæreat Sacramentis; tamen alia tunc primò sanctificandi vim habent, cum quis illis utitur: At in Eucharistia, ipse sanctitatis Author ante usum est. Undè, & ejus eminent excellentia, cum totus & integer Christus sub panis specie, & sub quavis ipsius speciei parte; necnon & totus sub vini specie, & sub ejus partibus existat.

4. Quartum disputat de Transubstantiatione, in quò Sancta Synodus declarat, per consecrationem panis & vini conversionem fieri totius substantiæ panis in substantiam Corporis Christi Domini; & totius substantiæ vini in substantiam sanguinis ejus; quæ conversio propriissimè ac convenienter transubstantiatio appellatur.

5. Quintum de cultu, & veneratione hujus Sanctissimo Sacramento exhibendo loquitur. Ubi latræ cultum Supremo Numini debitum exhibendum fore præmittit Augustissimo Eucharistiæ Sacramento. Commendat consuetudinem celebrandi singulis annis hanc festivitatem, processionesque faciendi, quibus adorabile Sacramentum per vicus publicos, & plateas honorifice, & plausibiliter circumferatur.

6. Determinat in Sexto de asservando sacra Eucharistiæ Sacramento, & ad infirmos deferendo. Asserit igitur, antiquissimum esse morem asservandi in sacrario. Similiter provisum fore, & præceptum in quampluribus Conciliis, quò ad infirmos pro viatico deferatur.

7. In septimo decernit de preparatione, qua adhibenda est, ut dignè quis sacram Eucharistiæ percipiat. Monet itaque fideles, ut profundissimam reverentiâ, perfectâque sanctimoniâ ad sacram synaxin accedant: illa enim Apostoli eloquia timenda sunt valde: *Qui manducat, & bibit indignè, judicium sibi manducat, & bibit, &c. non dijudicans Corpus Domini.* Itaque nullus sibi peccati mortalis conscius, quantumvis sibi contritus videatur, non præmissâ sacramentali confessione, Eucharistiæ adire ullatenus audeat.

8. Tractatur in octavo Capite de usu hujus admirabilis Sacramenti. Ubi

Ubi triplicem rationem Sacramenti Eucharistiæ suadentem receptionem, proponit. Tandem ait, quòd in sacramentali sumptione semper fuit mos in Ecclesiâ Dei, ut Laici à Sacerdotibus communionem acciperent; Sacerdotes autem celebrantes seipfos communicarent.

9. Postremò, ex hisce capitibus undecim deducit Canones, de quibus postmodum singillatim erit sermo, ut fideles radicatus cognitâ catholicâ doctrinâ, intelligant, quænam ab illis hæreses caveri, vitarique debeant.

DECRETUM DE REFORMATIONE IN OCTO DIVISUM capita proponitur.

PRIMUM claudit rationem de officio Prælatorum in subditorum correctione, hortaturque Episcopos, ut se pastores, non percussores esse, meminerint, atque ita præstare sibi subditis oportere, ut non eis dominantur, sed illos, tanquam filios, & fratres diligant. In causis visitationis, & correctionis, necnon criminalibus appellari non posse ab interlocutoriis tenet, nisi gravamen contineat irreparabile per diffinitivam, vel ab ipsâ sententiâ diffinitivâ appellari non possit.

2. Secundum determinat, cui sit committenda appellatio in criminalibus. In his ergò appellatio causa à sententiâ Episcopi, quando Metropolitanus, & quando uni ex vicinioribus Episcopis, eorumve Vicariis, & non inferioribus sit deferenda, statuit.

3. Resolvit in tertio, Quid in appellationibus criminalium servandum? Videlicet, quòd acta primæ instantiæ intra triginta dies dentur gratis reo appellanti, ut coram iudice, ad quem appellavit, prout iustitia suaserit, terminetur causa.

4. Præcipitur in quarto hujusmodi: Quando certus Episcoporum numerus à jure requisitus non potest assistere Episcopo deponenti, ac degradanti clericum, assistant totidem Abbates ejusdem diocesis, quibus assistere non valentibus, assistant personæ alioquin indignitate constituta.

5. Præmittit quintum, gratias mendacis, causisque fictis, aut taciturnitate extortas pro remissione peccati, aut pœna, ad quam criminofus fuerat condemnatus, revocet is, qui gratiam fecisse videatur.

6. Sextum ordinat, quòd Episcopi nequaquam citentur, aut moneantur, ut personaliter compareant, nisi ob causam ex qua deponendi, aut privandi venirent.

7. Septimum recenset, testes in causâ criminali ad informationem, vel iudicia, seu alias in causâ principali contra Episcopum, quibus qua-

qualitatibus præditi esse debeant, iisque carentes, gravibus pœnis mulcandos.

8. Octavum disponit, quod causæ Episcoporum, cum pro criminis objecti qualitate comparere debeant, coram Pontifice referantur, & per ipsum terminentur.

9. Tandem continet decretum prorogationis diffinitionis quatuor Articulorum de Sacramento Ecclesiæ, & Salvi Conductus Protestantibus dandi. Hi etenim erant Articuli. Primò: *An necessarium sit ad salutem, divinoque jure præceptum, ut singuli Christi fideles sub utraque specie ipsum Venerabile Sacramentum accipiant?*

10. Secundò: *An minus sumat, qui sub altera, quam qui sub utraque specie communicat?* Tertiò: *An erraverit Sancta Mater Ecclesia, Laicos, & non celebrantes Sacerdotes, sub panis specie duntaxat communicando?* Quartò: *An parvuli etiam communicandi sint?*

SESSIO QUARTADECIMA.

PROponitur quartadecima Sessio, tertia sub Julio III. celebrata die 25. Mensis Novembris, anno 1551. miram complectens doctrinam de sanctissimis Pœnitentiæ, & Extremæ-Uctionis Sacramentis. Circa Pœnitentiã, novem capitulis absolutam, insuper & quindecim Canonibus ab illis deductos: Circa Extremam-Uctionem, tribus tantum Capitibus, quatuorque Canonibus ibidem subillatis, comprehensam. Tum, quoddam super his de Reformatione decretum per tredecim Capita partitum.

SUMMA CAPITUM PRÆSENTIS SESSIONES.

1. **I**N primo differit de necessitate, & institutione Sacramenti Pœnitentiæ. Nam pœnitentiã universis hominibus, qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quovis tempore ad gratiam, & justitiam assequendam, necessaria fuit. Cujus institutionem etiam statuit ex verbis illis Christi Domini, cum à mortuis excitatus, insufflavit in Discipulos suos, dicens: *Accipite Spiritum Sanctum quorum remisistis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.*

2. In secundo pertractat de notabili discrimine Sacramenti Pœnitentiæ, & Baptismi. Quorum longissimum dissidium ex materiã, formã, fructu, Ministro, aliisque clarè deprehenditur. Est enim Pœnitentiæ Sacramentum lapsis, post Baptismum, necessarium, ut nondum regeneratis ipse Baptismus.

3. In tertio de partibus, fructuque Pœnitentiæ Sacramenti disputat; ubi

ubi formam illius, ejusque partes recenset, his verbis: *Sunt autem quasi materia hujus Sacramenti, ipsius pœnitentiæ actus, nempe contritio, confessio, & satisfactio.* Unde, eorum sententias damnat, qui Pœnitentiæ partes, incussos conscientiæ terrores, & fidem esse contendunt.

4. In quarto de contritione determinat, quæ primum inter pœnitentiæ actus locum tenet, ejusque primò diffinitionem hæc verborum serie adducit: *Animi dolor ac detestatio de peccato commisso, cum proposito de non peccando de cætero.* Secundò docet, etsi contritionem hanc aliquandò charitatem perfectam esse contingat, hominemque Deo conciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur; ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illâ includitur, non esse adscribendam. Tertiò, contritio imperfecta, quæ attritio dicitur, quanvis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat; tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit.

5. In quinto de Confessione quamplura scitu digna aperit, statuitque peccata omnia mortalia à pœnitentibus in confessione detegenda fore; venialia verò à pœnitenti omitti posse. Postea de circumstantiis speciem mutantibus, annuã secretaque confessione, & quo jure divino, aut humano sit necessaria, resolvit.

6. In sexto de Ministro Sacramenti pœnitentiæ, ejusque sacramentali absoluteione pertractat. Ubi solum Episcopis, & Sacerdotibus clavium Sacramenti Pœnitentiæ ministerium est traditum. Absolutio verò, est adinstar actus judicialis, quò à Sacerdote, veluti à iudice, sententia pronuntiatur.

7. In septimo de casuum reservatione multa congerit, nullius nempe momenti absoluteionem eam fore debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam non habet jurisdictionem. Unde consentaneum his tenet, Pontificem Maximum posse sibi respectu omnium reservare casus; necnon Episcopos in suis diocesis posse. In articulo verò mortis, nulla est reservatio; ideòque omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibusvis peccatis, & censuris absolvere possunt.

8. In octavo de satisfactionis necessitate, fructuque pulchrè differit. Hic etenim Sancta Synodus declarat, falsum omninò esse, & à verbo Dei alienum, culpam à Domino nunquam remitti, quin universa etiam pœna condonetur. Itaque Sacerdotes Domini, quantum spiritus, & prudentiã suggesserit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultata-

tate, salutares, & convenientes satisfactiones injungant.

9. In nono, ultimoque capite de Satisfactionis operibus fuse & disertè discipat. Non solum pœnis, spontè à nobis pro vindicando peccatis susceptis, aut Sacerdotis arbitrio pro delicti mensurâ impositis satisfieri decernit: verum & flagella inflicta in hac vitâ à Deo, si patienter tolerantur, satisfactoria esse pro peccatis.

EXTREMÆ-UNCTIONIS SACRAMENTI DOCTRINA

detegitur.

1. **C**uncta & mira de Extremæ-Unionis Sacramento doctrina, sub tribus capitibus comprehensa, sic à Sacrà Synodo perbellè expenditur.

2. Caput primum, institutionem, materiam, formamque Sacramenti Extremæ-Unionis exambit. Nam à Christo Domino institutum extat, eò quòd apud Marcum quidem insinuat, per Jacobum verò fidelibus commendatum, ac promulgatum reperitur. Ejus materia est oleum ab Episcopo benedictum; forma autem verba illa: *Per istam sanctam unctionem, &c.*

3. Caput secundum, hujusmodi Sacramenti effectum proprium, sub his verbis comprehensum, detegit: *Et oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis sit, dimittentur ei.*

4. Caput tertium, de Ministro præfati Sacramenti, & tempore, quò conferri debeat, venustè differit. Proprios hujus Sacramenti Ministros esse Episcopos, aut Sacerdotes ab ipsis ritè ordinatos, ostendit Concilium. Similiter declarat, hanc esse infirmis adhibendam unctionem, illis verò, qui in exitu vitæ constituti videantur. Si autem post hoc Sacramentum susceptum, convalescerint infirmi, iterum ejusdem Sacramenti subsidio juvari poterunt, dum in aliud simile vitæ discrimen inciderint.

5. Adhæc, ex novem capitibus de Sacramento Pœnitentiæ supra apposis, quindecim Sancta Synodus sacros deducit Canones. Pariter ex his tribus Extremæ-Unionis Sacramenti capitibus, quatuor etiam debito ordine Canones profert.

DECRETUM DE REFORMATIONE 13. EXAMBIENSIS

Capita.

1. **I**mpresentiarum sedulo adhortatur Concilium, quòd Clerici Laicos in vitâ, sicut in officio ac dignitate præcedant. Hocque de

reformatione decretum, tria supra decem satis decorè comprehendit capita.

2. In primo expendit, prohibitos ascendere ad ordines, si ascendant; & suspensos, interdictosque, si malè se gesserint, à proprio Prælatò punire debere.

3. In secundo, quòd nemo Episcoporum, qui titulares vocantur, alterius subditum, etiam prætextu familiaritatis, ordinare præsumat. Qui enim ab his ordinantur titularibus Episcopis, sine proprii Ordinarii licentiâ, ab executione ordinum sic susceptorum, donec suo Prælatò visum fuerit, ipso jure sint suspensi.

4. In tertio decernit, Episcopum suos Clericos, præsertim in sacris constitutos, ab alio malè promotos, non ante posse admittere ad officia celebranda, quàm eos suo prævio examine dignos judicaverit.

5. In quarto resolvit, nullum Clericum liberum fore à correctione Episcopi residentis, etiam extra visitationem agentis, tanquam sit deputatus à Sede Apostolicâ.

6. In quinto declarat, in quibus conservatoriæ litteræ vim habeant; an in civilibus, an verò in mercedum, aut miserabilium Personarum causis; an demùm liceat Conservatoribus, Collegiis Doctorum, hospitalibus locis, & aliis ibi expressis non officit.

7. In sexto, de honestate in vestibus à Clericis servandâ agit; quia etsi habitus non faciat Monachum, oportet tamen omnes ecclesiasticas Personas honestum habitum clericalem, illorum ordini, & dignitati congruentem, indueri, sub pœnis ibi impositis.

8. In septimo, quòd voluntarius homicida, quantumvis occultus; omni ordine ac beneficio careat; casualis autem, aut vim vi repellens ex causâ, ab Ordinario loci aut Metropolitanò, cognitâ causâ ac probatis precibus, dispensetur.

9. In octavo expendit, Episcopum potentem ex privilegio punire subditos alienos, non posse pœnis vexare Clericos alienos reos criminum, etiam atrocium, nisi proprii Clericorum Episcopi, aut personæ ab eò deputandæ interventu.

10. In nono consentaneè his detegit, beneficia unius Diocesis beneficiis, Monasteriis, Collegiis, vel piis locis alterius diocesis perpetuò non uniri.

11. In decimo decernit, quòd beneficia regularia, non nisi Regularibus actû, aut qui esse debeant, conferantur; ne vestem lino, lanaque contextam aliter induant.

12. In undecimo similiter statuit, ut ad professionem nullus admittatur, nisi in ordine, ad quem transfertur, utque sub obedientia maneat, & beneficiorum secularium, etiam Curatorum prorsus incapax existat.

13. In duodecimo ordinat, quod jurispatronatus munus duntaxat vere ac proprie obtinet, qui competenter ex suis dotat, aut de novo Ecclesiam, beneficium, sive capellam fundat. In casu autem foundationis, aut dotationis, hujusmodi institutio Episcopo, & non alteri inferiori reservetur.

14. In decimotertio precipit, presentandum esse beneficiandum ipsi Ordinario, alias institutio, & presentatio, etiam cujusvis privilegi prae-textu, irrita & nulla censetur.

SESSIO QUINTADECIMA.

Sessio decimaquinta sub Julio III. celebrata die 25. Januarii, anno 1552. solum complectitur decretum prorogationis Sessionis, nec non Salvum Conductum Protestantibus concessum, amplioris vero formae, quam primum ipsis exhibitum.

SESSIO DECIMASEXTA.

Sessio decimasexta, & ultima sub Julio III. die 28. Aprilis, anno 1552. foeliciter expleta; comprehendit decretum suspensionis Concilii per biennium, ob graves notoriasque causas in eodem decreto contentas. Postea vero Sanctissimus Dominus noster Pius Papa IV. per suas Apostolicas litteras sustulit suspensionem.

SESSIONES SUB PIO IV. PONTIFICE MAXIMO celebratae.

SESSIO DECIMASEPTIMA.

Decimasextima Sessio, primaque sub Pio IV. Pontifice Maximo auspiciatissime absoluta die 18. Januarii, anno 1562. profert solummodo decretum de celebrando Concilio post illius suspensionem nuper recensitam.

SESSIO DECIMAOCTAVA.

Sequitur decimaoctava Sessio sub Pio IV. habita, die 16. Februarii, anno 1562. quae addit decretum de librorum delectu, & omnibus ad Concilium fide publica invitandis; praesertim pro natione Ger-

manicam, aliisque, ubi publice, & impunè praedicatur, vel docetur, sive creditur contrarium ejus, quod Sancta Romana Ecclesia sentit, fidem publicam, sive Salvum conductum praestat.

SESSIO DECIMANONA.

Decimanona Sessio sub Pio IV. perfecta ad diem 24. Martii, anno 1562. profert decretum prorogationis Sessionis, nonnullis iuris ac honestis de causis.

SESSIO VIGESIMA.

Vigesima Sessio Pii IV. auspiciis absoluta, die 4. Junii, anno 1562: duntaxat comprehendit decretum prorogationis Sessionis, ob varias difficultates, diversis ex causis ortas; atque etiam, ut congruentius, majorique cum deliberatione cuncta, ibi peragenda procedant.

SESSIO VIGESIMAPRIMA.

Vigesimaprima, quintaque sub Pio IV. celebrata Sessio die 16. Julii, anno 1562. perstringit de Communionem sub utraque specie, & parvulorum doctrinam. Ibi enim cunctis Christi fidelibus interdicit Concilium, ne posthac de his aliter vel credere, vel docere, vel praedicare audeant, quam iis in decretis extat explanatum, diffinitumque. Quatuor tantummodo recenset capita, & ex ipsis totidem sacros Canones promit. Tandem decretum de Reformatione in novem partium capita amplectitur.

SERIES CAPITUM HUIUS SESSIONIS.

Primo ergo in capite declarat Concilium, Laicos, & Clericos non conficientes, non astringi jure divino ad Eucharistiae Sacramentum sub utraque specie sumendum; neque ullo pacto, salva fide dubitari posse, quin illis, alterius speciei communio ad salutem sufficiat.

In secundo similiter expendit, potestatem circa dispensationem Sacramenti Eucharistiae perpetuò in Ecclesia eluxisse, ita, ut in Sacramentorum dispensatione, salva illorum substantia, ea statueret, vel mutaret, quae suscipientium utilitati, seu ipsorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum, & locorum varietate, magis expedire judicaret.

In tertio insuper statuit, totum integrum Christum, ac verum Sacramentum sub qualibet specie sumi; ac propterea, quoad fructum attinet, nullam gratiam necessariam ad salutem eos fraudari, qui unam speciem solum accipiunt.